Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2026/3230

2.7.2026

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Meddelande från kommissionen – Batteristrategin

(C(2025) 8950 final)

(C/2026/3230)

Föredragande: **Jason DEGUARA (MT–Gr. II)**

Medföredragande: **Marco MENSINK (NL–Kat. 1)**

Rådgivare	HÜRTGEN Stefanie (för föredraganden, Gr. II) KAPANTAIDAKIS George (rådgivare till medföredraganden, Kat. 1)
Remiss	Europeiska kommissionen, den 24 februari 2026 C(2025) 8950 final
Beslut av plenarförsamlingen	22.10.2025
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Rådgivande utskottet för industriell omvandling
Antagande av sektionen	10.3.2026
Antagande vid plenarsessionen	18.3.2026
Plenarsession nr	604
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	196/0/0

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) stöder insatserna för att stärka affärsnyttan när det gäller batteriproduktion i EU och för att bygga upp en helt EU-tillverkad värdekedja för batterier, och batteristrategin kommer vid en kritisk tidpunkt. Kommittén anser att det krävs en mer trovärdig och långsiktig finansieringsplan, tydligare prioriteringar, ett starkare fokus på batterityper utöver elfordon, starkare genomförandeverktyg och en mer holistisk strategi.

1.2 EESK betonar att ”Made in Europe” även måste innebära produkter av hög kvalitet och starka sociala och miljömässiga standarder. Särskilda åtgärder för att genomföra detta inom batterisektorn måste utarbetas tillsammans med berörda parter, inbegripet arbetsmarknadens parter.

1.3 Kommittén välkomnar den starka tonvikten på att mobilisera ekonomiskt stöd för att stärka det europeiska ekosystemet för batteritillverkning, men betonar att strategin måste stödjas av betydligt starkare och mer målinriktad EU-finansiering för att ge verkliga stimulanseffekter. Medlemsstaterna och kommissionen bör öka finansieringen av batteristrategin, även i nästa fleråriga budgetram.

1.4 EESK understryker att strategin måste kombinera snabb finansiering, proportionella och praktiska villkor, lika behandling och efterlevnadsåtgärder för produkter tillverkade såväl inom som utanför EU samt med avseende på komponenter som införts på EU-marknaden. En anpassning av verktygen för finansiering, tillståndsgivning, marknadstillträde och genomförande kommer att bidra till att omvandla projekt till konkurrenskraftig produktion i gigaskala, stärka det strategiska oberoendet och bevara arbetstillfällen av hög kvalitet inom industrin.

1.5 EESK betonar vikten av att stödja små och medelstora företag, leverantörer och återvinningsaktörer samt storskaliga produktionsanläggningar för att stärka deras integrering i EU:s batteriekosystem. En sådan inkluderande strategi kan stärka de industriella ekosystemen, främja innovation och bredda sysselsättningsmöjligheterna.

1.6 EESK anser att strategin skulle kunna skapa betydande sysselsättning i hela batterivärdekedjan, inbegripet tillverkning, forskning, återvinning och tillhörande tjänster. Strategins framgång kommer att vara beroende av EU:s förmåga att omvandla innovation till industriella tillämpningar som är ekonomiskt bärkraftiga, socialt ansvarsfulla och säkra för arbetstagarna. Allt offentligt ekonomiskt stöd måste villkoras av sysselsättning av god kvalitet, full överensstämmelse med EU:s normer och anpassning till målen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

1.7 EU måste utveckla lämpliga ramar, till exempel att knyta tekniköverföring och villkor för lokalt innehåll till statligt stöd, upphandling och subventioner för att garantera sådana överföringar och bygga upp lokal expertis.

1.8 Vi betonar att en stärkt batteriproduktion måste täcka det akuta behovet av förbättrad demonterings- och återvinningskapacitet med målet att hantera framtida avfallsflöden och producera sekundära material av hög kvalitet. För detta ändamål behövs investeringar för att skala upp återvinningsinfrastrukturen med riktad finansiering för nästa generations återvinningsteknik och för att stärka och genomdriva insamlingssystemen, inbegripet harmonisering mellan medlemsstaterna, och åtgärder för att göra materialåtervinning lönsamt.

1.9 I programplaneringen för forskning och innovation (europeiska batteripartnerskapet, SET-planen, Horisont Europa) bör man prioritera pilotprojekt/produktionslinjer med tidiga förhandsköp för kritiska batterikemikalier (prekursorsyntes/beläggning, elektrolytproduktion/återvinning av lösningsmedel, återvinningskemi) och maskiner tillverkade i EU. Natriumbatterier bör också ingå i pelare V, och finansieringen av batteristrategin bör utvidgas till att omfatta andra kemikalier än litium.

1.10 EESK rekommenderar att särskilt materialsäkerhet sätts i fokus vid batteriproduktion, såsom spridningstester på förpackningsnivå och brandfarlighet för elektrolyter. Tanken är att fastställa tydliga standarder för upphandling och överensstämmelse. Samarbete med industrin, däribland arbetsmarknadens parter, och anpassning till regler på EU-nivå och internationell nivå kan förbättra säkerheten, minska marknadsfragmenteringen och stödja en effektiv tillverkning.

1.11 Kommittén anser att den snabba ökning av batteriproduktionen som planeras inom ramen för strategin ökar behovet av robusta hälso- och säkerhetssystem. En ökning av produktionskapaciteten måste åtföljas av tillräcklig personal, utbildning och investeringar i förebyggande åtgärder. Särskild hänsyn måste tas till migrerande och mobila arbetstagare. Lämpliga handböcker och information om farliga material är avgörande för att öka kunskapen och förebygga olyckor, vid sidan av lämpliga yrkesinspektioner för att säkerställa efterlevnad.

1.12 EESK understryker den viktiga roll som arbetstagare och deras företrädare spelar när det gäller att förebygga arbetsmiljörisker. Social dialog och arbetstagarinflytande är avgörande för att ringa in faror, särskilt när ny teknik, nya material och nya produktionsmetoder införs.

2. **Allmänna kommentarer**

2.1 Europeiska kommissionens batteristrategi (nedan benämnd ”strategin”), som läggs fram inom ramen för handlingsplanen för Europas fordonsindustri, syftar till att stärka konkurrenskraften, resiliensen och hållbarheten i den europeiska batterivärdekedjan, som en viktig del av Europas strategiska oberoende och tillverkning enligt ”Made in Europe”. Strategin bygger på sex sammanlänkade pelare som bildar en övergripande ram för att stärka EU:s batteriekosystem genom att koppla samman investeringar, resiliens i leveranskedjan, innovation och större efterfrågan till stöd för hållbar industriell utveckling.

2.2 Strategin är ett motdrag till den intensifierade globala konkurrensen, stigande produktionskostnader och ihållande strategiska beroenden, samtidigt som den ska stödja omställningen till ren mobilitet och uppnåendet av klimatneutralitet. En särskild facilitet för batteristrategin med 1,5 miljarder euro från innovationsfonden planeras för att stödja europeiska battericellsproducenter under den kritiska expansionsfasen, kompletterad med 300 miljoner euro för att öka produktionen av kritiska råvaror för att främja leveranskedjan.

2.3 EESK ställer sig bakom kommissionens avsikt att stärka EU:s batterivärdekedja, men efterlyser en mer trovärdig och långsiktig finansieringsplan, tydligare prioritetsordning, starkare genomförandeverktyg och ett mer helhetsinriktat angreppssätt. Det behövs ett starkare fokus på batterityper utöver elfordon. Det stationära batterienergilagringssystemet är nämligen ett segment av strategisk betydelse för energisäkerhet och nätstabilitet som blir allt viktigare i takt med att kapaciteten för förnybar energi växter. Därför bör det ingå i strategin.

2.4 Strategin läggs fram vid en kritisk tidpunkt. Den europeiska batteriindustrin är central för EU:s insatser när det gäller att uppnå industri- och klimatmål och stärka den ekonomiska resiliensen, energitryggheten och beredskapen i unionen. I en tid då den globala geopolitiska och ekonomiska regelbaserade ordningen i allt högre grad sätts på prov och handeln används som vapen måste EU minska sitt beroende av omvärlden och stärka sin egen produktionskapacitet.

2.5 EU:s insatser för större strategiskt oberoende inom batteriproduktion kommer inte bara att öka den övergripande säkerheten, utan förväntas också ge ekonomiska fördelar genom nyetableringsinvesteringar som alstras och som skulle kunna skapa arbetstillfällen av hög kvalitet, samtidigt som det säkerställs att produktionen uppfyller EU:s strikta miljönormer.

3. **Ekonomiskt stöd, gröna jobb och investeringar**

3.1 I strategin läggs stor vikt vid att mobilisera ekonomiskt stöd för att stärka det europeiska ekosystemet för batteritillverkning. Förutsättningen för att verkliga förstärkningseffekter ska uppnås genom strategin är att den stöds av betydligt mer robust och målinriktad EU-finansiering.

3.2 Det nuvarande paketet på 1,5 miljarder euro, som främst tillhandahålls som räntefria lån, är fortfarande blygsamt jämfört med de storskaliga initiala investeringar som behövs för att påskynda utbyggnaden av gigafabriker, förkorta marknadsledtiden och täppa till kostnadsgap i förhållande till globala konkurrenter. För att bli mer kraftfulla måste EU-programmen snabbt och förutsägbart kunna stödja stora industriinvesteringar och skapa tillförlitliga efterfrågeincitament i hela batterivärdekedjan, också när det gäller råvaror, kemiska komponenter, celler och återvinning. EESK uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att öka finansieringen av batteristrategin, med början redan i nästa fleråriga budgetram.

3.3 För att uppnå strategiskt oberoende och skapa mervärde i Europa bör EU prioritera status för strategiska projekt inom ramen för förordningen om kritiska råmaterial och RESourceEU-finansiering för kemisk raffinering och prekursoranläggningar som är relevanta för batterimaterial (litium, nickel, kobolt, mangan, grafit). Råvarumekanismen bör samla efterfrågan och minska riskerna för uttag inte bara för utvunna insatsvaror utan även för kemiska intermediärer. Parallellt med detta skulle offentliggörandet av riktlinjer för redovisning av massbalans för batterimaterial senast andra kvartalet 2026 frigöra investeringsbar cirkulär kemi (inklusive återvinning av lösningsmedel, saltregenerering och återanvändning av prekursorer) och anpassa genomförandet av batteriförordningen till den kommande rättsakten om den cirkulära ekonomin. Dessa åtgärder kunde påskynda en hållbar expansion i hela EU och samtidigt säkerställa en konsekvent och proportionell tillämpning på importerade produkter och komponenter.

3.4 För att återställa konkurrenskraften för batterikritiska kemikalier och säkerställa samstämmighet mellan värdekedjorna bör EU snarast ta itu med de mycket höga energikostnader som påverkar EU:s industri, återinföra Nace 20.14 och, i förekommande fall Nace 20.16, i kompensationen för indirekta kostnader inom utsläppshandelssystemet och förbättra tillgången till energiköpsavtal/CFD-kontrakt för energiintensiva kemiska anläggningar. Riktat och proportionellt stöd – anpassat till rättvis konkurrens och likvärdiga krav för import från länder utanför EU – bör också omfatta batterikemisk verksamhet uppströms, såsom kemiska prekursorer till katodaktiva material/anodaktiva material, elektrolyter, återvinning av lösningsmedel, bindemedel, separatorer, salter och raffinering av svart massa.

3.5 EESK betonar vikten av en politisk ram som säkerställer lokala fördelar och stärker den europeiska expertisen, vilket kräver utländska investeringar i strategisk batteritillverkning – inbegripet kemiska anläggningar – för att vidta åtgärder med avseende på styrning, teknikdelning, arbetskraftens kompetens och integrering i leveranskedjan. Kommissionen bör stärka förordningen om utländska subventioner och tillhörande instrument för att ta itu med snedvridningar, säkerställa rättvis konkurrens på hela den inre marknaden och likvärdig behandling av aktörer i och utanför EU. EU:s särskilda finansieringsverktyg, inbegripet innovationsfonden, bör användas för att minska riskerna med investeringar i tillverkning av battericeller och komponenter.

3.6 EESK understryker att små och medelstora företag, vilka utgör en betydande del av sektorn och främst fungerar som väsentliga leverantörer av maskiner, robotteknik, komponenter och återvinningslösningar – måste få riktat stöd för att stärka deras integrering i EU:s batteriekosystem och säkerställa resiliens i hela värdekedjan utöver storskalig celltillverkning. En sådan inkluderande strategi kan stärka de industriella ekosystemen, främja innovation och bredda sysselsättningsmöjligheterna.

3.7 EESK ser positivt på kommissionens insatser för att stärka affärsnyttan för batteritillverkning i EU och bygga upp en batterivärdekedja i EU, men betonar att ”Made in Europe” måste vara synonymt med högkvalitativa produkter och starka sociala och miljömässiga normer. En plan för att genomföra ”Made in Europe” inom batterisektorn måste utarbetas tillsammans med berörda parter, inbegripet arbetsmarknadens parter. Insatser för att minska produktionskostnaderna och de administrativa bördorna får inte försvaga arbetsnormer, sociala normer eller säkerhetsstandarder. Kraftfulla efterlevnads- och övervakningsmekanismer måste även åtfölja alla förenklingsåtgärder.

3.8 Strategin skulle kunna skapa betydande sysselsättning i hela batterivärdekedjan, inbegripet tillverkning, forskning, återvinning och tillhörande tjänster. Allt offentligt ekonomiskt stöd måste villkoras av sysselsättning av god kvalitet, full överensstämmelse med EU:s normer och anpassning till målen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. EESK efterlyser en transparent övervakning av de sociala och sysselsättningsrelaterade konsekvenserna av ekonomiska stödåtgärder, inbegripet deras effekter på arbetskvalitet, kompetenskrav och arbetsvillkor.

3.9 Strategin erbjuder också möjligheter att stödja gröna arbetstillfällen kopplade till återvinning, återbruk av batterier och lösningar för den cirkulära ekonomin, dvs. verksamheter som kan minska strategiska beroenden och samtidigt skapa kvalificerad anställning i senare led i värdekedjan.

3.10 Offentliga investeringar bör också bidra till att skydda EU:s industriella ledarskap och säkerställa hållbar industriell utveckling och regional sammanhållning. EESK efterlyser en balanserad geografisk fördelning av de projekt som får stöd för att säkerställa att fördelarna fördelas mellan medlemsstaterna och regionerna och att de befintliga industriella ekosystemen stärks, inom ramen för en övergripande europeisk industripolitik.

4. **Innovation och teknik**

4.1 EESK ser innovation som en hörnsten för strategin och som en viktig drivkraft för konkurrenskraft inom den europeiska batterisektorn. Fortsatta tekniska framsteg är avgörande för att förbättra batteriernas prestanda, hållbarhet och kostnadseffektivitet.

4.2 I programplaneringen för forskning och innovation (europeiska batteripartnerskapet, SET-planen, Horisont Europa) bör man prioritera pilotprojekt/produktionslinjer med tidiga förhandsköp för kritiska batterikemikalier (prekursorsyntes/beläggning, elektrolytproduktion/återvinning av lösningsmedel, återvinningskemi) och maskiner tillverkade i EU. Forskning och utveckling inom säkerhet och hållbarhet på materialnivå (t.ex. polymerer och elektrolytberedningar med hög brandprestanda och återvinningsbarhet), kommer med stöd av standardisering och praktisk vägledning och proportionell utbildning i processäkerhet via nettonollindustriakademier att möjliggöra säker och effektiv expansion i hela Europa.

4.3 EESK har framhållit fördelarna med att utveckla en tillverkningssektor för natriumbatterier som ett strategiskt komplement till litiumbatterier ([1]). Natriumbatterier bör ingå i pelare V, och finansieringen av batteristrategin bör utvidgas till att omfatta andra kemikalier än litium.

4.4 Digitalisering och avancerad tillverkningsteknik erbjuder betydande möjligheter att optimera produktionseffektiviteten och produktionskvaliteten. Kommittén betonar att införandet av dem måste åtföljas av lämplig utbildning och anpassning av hur arbetet organiseras.

4.5 Kompetensutveckling är en viktig möjliggörande faktor för innovation. EESK understryker behovet av fortbildning och omskolning för att tillgodose föränderliga tekniska krav och säkerställa säker drift av nya processer och ny utrustning.

4.6 Innovationspolitiken bör främja samarbete mellan industrin, forskningsinstitutioner och utbildningsanordnare genom att gynna kunskapsöverföring och påskynda införandet av ny teknik i industriell skala.

4.7 Standardisering och harmonisering av hållbarhets- och prestandakriterier kan ytterligare stödja innovation genom att skapa förutsägbara marknadsvillkor och uppmuntra investeringar i teknik av hög kvalitet. EESK rekommenderar att särskilt materialsäkerhet vid batteriproduktion sätts i fokus, såsom spridningstester på förpackningsnivå och brandfarlighet för elektrolyter. Tanken är att fastställa tydliga standarder för upphandling och överensstämmelse. Samarbete med industrin, däribland arbetsmarknadens parter, och anpassning till regler på EU-nivå och internationell nivå kan förbättra säkerheten, minska marknadsfragmenteringen och stödja en ändamålsenlig tillverkning.

4.8 Till skillnad från Kina och USA – där det finns strikta villkor för överföring av immateriella rättigheter, lokal forskning och utveckling och arbetskraftsutveckling – saknar EU för närvarande regler och krav för tekniköverföring, lokalt innehåll och kompetensutveckling i samriskföretag eller utländska investeringar. EU måste utforma lämpliga ramar, också med avseende på tekniköverföring och villkor för lokalt innehåll för statligt stöd, upphandling och subventioner, med målet att garantera sådana överföringar och bygga upp lokal expertis och därmed undvika risken att reduceras till ett monteringscentrum snarare än en bli en ledare inom batteriteknik.

4.9 EESK betonar vikten av innovation som förbättrar hållbarhets- och säkerhetsresultaten utan att öka den administrativa bördan. Innovation måste anpassas till bredare industriella och sociala mål för att säkerställa att tekniska framsteg bidrar till anständigt arbete, miljöskydd och långsiktig konkurrenskraft. Kommittén betonar att innovationsfinansiering bör styras till projekt som integrerar arbetsmiljöaspekter, inbegripet ergonomisk arbetsplatsutformning och minskad exponering för farliga material.

4.10 Återvinning är viktigt för EU:s miljömål och strategiska oberoende. EESK noterar att EU saknar tillräckliga anläggningar och nödvändig teknik för batteriåtervinning, särskilt när det gäller mängden uttjänta elfordonsbatterier som beräknas uppstå fram till 2030. Europeiska revisionsrätten har också varnat för att de flesta av EU:s återvinningsmål varken uppmuntrar till återvinning av enskilda material eller till användning av återvunna material, och har riktat ljuset mot de flaskhalsar som hindrar konkurrenskraften inom EU:s återvinningsindustri ([2]). Kommittén efterlyser en helhetsstrategi för att öka batteriproduktionen, och noterar också det akuta behovet av krav på uppskalning för att hantera framtida avfallsflöden och producera sekundära material av hög kvalitet.

4.11 EESK understryker att klassificering av förbrukade litiumjonbatterier och svart massa som farligt avfall från och med december 2026, och förbud mot export till länder utanför OECD, endast kan tjäna sitt syfte under förutsättning att EU ser till att dessa flöden kan överföras effektivt inom den inre marknaden. I motsatt fall riskerar EU att skapa interna flaskhalsar i form av lagerhållning, förseningar i behandlingen och snedvridande incitament, inbegripet olagliga flöden, även om det skulle finnas ett exportförbud.

([1]) EESK:s yttrande: ”Att stärka EU:s strategiska oberoende och utveckla en grönare och blåare ekonomi: potentialen inom sektorn för tillverkning av natriumbatterier” (EUT C, C/2026/2542, 22.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2542/oj).

([2]) Kritiska råmaterial för energiomställningen: En politik på skakig grund.

4.12 EESK efterlyser åtgärder som underlättar transporter inom EU till godkända anläggningar som uppfyller kraven och som omfattar hela kedjan från insamling och förflyttning av uttjänta batterier till förbehandlingsanläggningar (demontering, diagnostik, säker lagring) och vidare överföring av svart massa till raffinerings- och återvinningsanläggningar.

4.13 Slutligen anser EESK att batteristrategins framgång kommer att vara avhängig av EU:s förmåga att omsätta innovation till industriell verksamhet som är ekonomiskt livskraftig, socialt ansvarsfull och säker för arbetstagarna.

5. **Hälsa och säkerhet**

5.1 Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen måste vara en grundläggande pelare i batteristrategin och i utbyggnaden av den europeiska batterivärdekedjan. Batterirelaterad verksamhet, inbegripet tillverkning, montering, återvinning och bearbetning av råvaror, omfattas av väletablerad arbetsmiljölagstiftning, men EESK noterar att snabb utbyggnad av gigafabriker för batteritillverkning i vissa medlemsstater har lett till betydande arbetsmiljörisker ([3]), inbegripet olyckor. Kommittén understryker att den snabba ökning av batteriproduktionen som planeras inom ramen för batteristrategin ökar behovet av robusta hälso- och säkerhetssystem. En ökning av produktionskapaciteten måste därför åtföljas av tillräckligt med personal, utbildning och investeringar i förebyggande åtgärder, med särskild hänsyn till mobila och migrerande arbetstagare, och säkerställande av lämpliga manualer och information om farliga material för att sprida upplysning och förebygga olyckor.

5.2 EU:s arbetsmiljöbestämmelser måste tillämpas och verkställas konsekvent. Vi betonar vikten av att göra kraven tydliga och säkerställa rättvis behandling av alla produkter och aktörer, inbegripet importerade batterier och komponenter som säljs i EU, framför allt i syfte att se till att de uppfyller EU:s standarder. För att förhindra marknadsfragmentering och främja rättvisa bör praktiska riktlinjer och ömsesidigt erkännande av likvärdiga standarder prioriteras under genomförandet.

5.3 Riskbedömning, även när det gäller nya risker, är en hörnsten i det förebyggande arbetet. Kommittén stöder riskbedömningsmetoder som återspeglar den tekniska och materiella utvecklingen, samtidigt som man undviker överlappande förfaranden. Vägledningen bör främja effektiv dokumentation och erkännande av likvärdiga strategier och säkerställa rättssäkerhet och konkurrenskraft för tillverkare i EU, med samma förväntningar på tillverkare utanför EU som exporterar till den inre marknaden.

5.4 Kemikaliesäkerhet tas fortgående upp i etablerad EU-lagstiftning (t.ex. Reach-förordningen/CLP och regler om arbetarskydd). Genomförandet bör förbli riskbaserat och proportionerligt, med fokus på säker hantering – särskilt av farliga kemikalier – lagrings- och övervakningsmetoder och på incitament till ersättning när detta är tekniskt genomförbart och inte negativt påverkar prestandan. EESK förespråkar att innovationsfinansiering i första hand styrs till projekt som inbegriper ergonomisk design och minskad exponering för farliga material, samt att man utvecklar användningen av digitala verktyg för riskövervakning i realtid och föregripande säkerhetssystem.

5.5 Kommittén betonar att efterlevnaden måste se lika ut för alla marknadsaktörer, också när det gäller importerade batterier och komponenter. Tanken är att förhindra snedvridning av konkurrensen och upprätthålla höga standarder utan att ytterligare EU-specifika bördor påläggs.

5.6 EESK understryker den viktiga roll som arbetstagare och deras företrädare spelar när det gäller att förebygga arbetsmiljörisker. Social dialog, däribland kollektivförhandlingar, och arbetstagarinflytande är avgörande för att upptäcka faror, särskilt när ny teknik, nya material och nya produktionsmetoder införs. Arbetstagarna måste få lämplig grundutbildning och fortbildning som är anpassad till deras specifika uppgifter.

([3]) Bl.a. kemisk exponering (t.ex. NMP), damm, rök, elektriska faror, brandrisker och fysiskt krävande uppgifter.

5.7 En god efterlevnad är viktig, med yrkesinspektioner och behöriga myndigheter som förfogar över tillräckliga resurser för att säkerställa efterlevnad av arbetsmiljölagstiftningen, särskilt i nya och snabbt växande industrisektorer.

Bryssel den 18 mars 2026.

Séamus BOLAND
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande